

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

*Присвячено 215-річчю заснування
ХНПУ імені Г.С. Сковороди*

**СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
22 ЛИСТОПАДА 2019 РОКУ**

ХАРКІВ – 2019

УДК 37.015.31:316.42
ББК 74.60
С91

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 6 від 05.11.2019 р.).

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 22 листопада 2019 р. / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2019. 145 с.

Збірка містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої сучасним проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі, реаліям і тенденціям розвитку професійної діяльності фахівців соціальних інституцій з вирішення актуальних проблем соціальної роботи.

Матеріали представляють інтерес для науковців і практиків у галузі соціальної і соціально-педагогічної діяльності, науковців-початківців (здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності «Соціальна робота») й практиків – фахівців соціальних інституцій.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019.

© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2019.

© Васильєва М.П., 2019.

Гольферед Т.Г. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД БАГАТОДІТНИХ СІМЕЙ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	53
Дерев'янюк Г.О. ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	54
Довбня О.В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ.....	55
Збаранська Д.В. СУТЬ, ОСОБЛИВОСТІ ТА НАСЛІДКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ....	56
Коломієць Т.О. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	57
Криворотько К.А. ЗМІСТ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	58
Куряча С.В. ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	60
Ларіна Е.Г. СТРУКТУРА ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ.....	61
Літвиненко Ю.С. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.....	62
Павлюченко С.Ю. ДО ПРОБЛЕМИ НАРКОЗАЛЕЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ.....	63
Пластун Т.І. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРИТ В УМОВАХ ПРИЙОМНОЇ СІМ'Ї.....	64
Попова В.В. АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДАХ.....	65
Сех М.І. ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЄВОЇ ПЛАТФОРМИ «ЗДОРОВЕНЬКІ БУЛИ» В ПРОЕКТІ «ДОМАШНЯ ОПІКА» БО «БФ «КАРІТАС ХАРКІВ».....	66
Скляниченко М.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗМІСТОВНОГО ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ.....	67
Тепляк А.М. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ.....	68
Шерстньова М.С. АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ НАРКОЗАЛЕЖНОЇ МОЛОДІ.....	69
Статті здобувачів вищої освіти.....	71

означених завдань потребує цілеспрямованої підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до розробки й реалізації системи роботи з соціальної реабілітації дітей-сиріт в умовах різних форм сімейного виховання під час навчання в університеті.

Попова В.В.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДАХ

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент В.В. Костіна

На сучасному етапі розвитку суспільства у зв'язку з поширенням кризових явищ проблема профілактики дезадаптації особистості, зокрема в дошкільному віці, набуває особливого значення. Щорічно кількість дітей дошкільного віку с проблемами дезадаптації, що потрапляють до спеціалізованих закладів зростає на 7-10%, тому однією з актуальних проблем у сфері соціальної роботи є профілактика дезадаптації дошкільників, що зумовлює потребу у професійній підготовці фахівців до її здійснення.

Аналіз наукових праць з проблеми профілактики дезадаптації дітей дошкільного віку засвідчив, що дослідженими є такі її аспекти: теоретичні основи соціальної профілактики дезадаптації дошкільників (К. Борисова, Л. Дзюбко, Т. Дуткевич, Ф. Мавлеткулова, О. Максименко та ін.); проблеми соціальної адаптації і дезадаптації особистості (К. Абульханова-Славська, Ю. Александровський, Г. Балл, Ф. Березін, М. Боришевский, Л. Дзюбко, О. Колісецька, С. Рула та ін.); ускладнення процесів соціальної адаптації при зміні гри на навчальну діяльність (Б. Ананьєв, Л. Виготський, Д. Ельконін, А. Петровський та ін.); теоретико-методичні засади профілактичної роботи з дітьми (Т. Алексеєнко, І. Зверєва, Р. Овчарова, В. Оржеховська, М. Шакурова та ін.). Отже, проблема профілактики дезадаптації дітей дошкільного віку досліджена не в повній мірі та потребує наукового розгляду.

Узагальнення та систематизація наукової літератури з проблеми профілактики дезадаптації дітей дошкільного віку у спеціалізованих закладах дозволили виокремити суть та особливості діяльності фахівців соціальної галузі у зазначеному напрямі. Соціальні працівники спеціалізованих закладів мають забезпечувати виконання таких важливих завдань з метою профілактики дезадаптації дошкільників: формування у дітей знань про сімейні, колективні та дружні стосунки на основі засвоєння ними цінностей та базових моральних норм, правил поведінки та самозбереження; розвиток здатності до засвоєння та виконання вимог і правил соціального середовища; розвиток вміння налагоджувати контакти, доброзичливо спілкуватися, долати труднощі, приймати і надавати допомогу; розвиток здатності засвоювати і використовувати знання та вміння догляду за собою, робочим місцем, за своїми речами, елементарні трудові навички. Дослідники доводять, що від повноти і міцності сформованих у дошкільників вищезазначених соціальних компетентностей залежить рівень соціальної адаптованості/дезадапованості дитини в оточуючому середовищі. Також ефективність соціальної адаптації дошкільників залежить від організації соціально-педагогічного супроводу з боку соціального працівника по відношенню до п'яти-семирічних дітей упродовж перехідного періоду від одного виду діяльності (ігрової) до іншого (навчальної).

Аналіз наукової літератури з професійної підготовки фахівців соціальної галузі (Т. Алексеєнко, І. Козубовська, В. Костіна, Л. Міщик, В. Поліщук та ін.) засвідчив, що вирішення проблеми підготовки майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників до профілактики дезадаптації дітей передбачає розробку методів і форм, що стимулюють розвиток їхньої профілактичної спрямованості, що потребує доповнення змісту навчальних

програм фахової підготовки роботи з дезадаптованими дітьми в спеціалізованих закладах, а також залучення студентів до науково-методичних семінарів та виконання наукових досліджень в спеціалізованих закладах.

Перспективним напрямом подальших досліджень є визначення особливостей підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі до профілактики дезадаптації дітей дошкільного віку у різних спеціалізованих закладах.

Сех М.І.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;
регіональний менеджер проектів та програм «Домашня опіка»
БО БФ «Карітас Харків»

ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЕВОЇ ПЛАТФОРМИ «ЗДОРОВЕНЬКІ БУЛИ» В ПРОЕКТІ «ДОМАШНЯ ОПІКА» БО «БФ «КАРІТАС ХАРКІВ»

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент І.А Романова

Сучасне гасло соціальної роботи з людьми похилого віку – це «активне старіння». Відновити самосприйняття себе літньою людиною як гідного активного члена суспільства, сприяти збереженню цінностей соціальної активності, прагненню до подальшого самовдосконалення є найважливішими завданнями соціальної роботи.

У процесі аналізу особливостей реалізації проекту «Домашня опіка» було визначено, що особи похилого віку, які належать до 3 групи рухової активності, лише епізодично залучаються до реалізації соціально-культурних заходів. Тому була розроблена програма дозвіллевої платформи «Здоровенькі були» в проекті «Домашня опіка» БО «БФ «Карітас Харків». Розроблена програма підтримки соціальної активності людей похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб складається з двох блоків: 1) організація міжособистісного спілкування в процесі клубної роботи з використанням арттерапевтичних методик; 2) організація просвітницько-інформаційної діяльності з людьми похилого віку в «Академії золотого віку».

У проекті «Домашня опіка» БО «БФ «Карітас Харків» приймає участь 80 людей похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб, з яких майже половина належать до 3 групи рухової активності. У реалізації дозвіллевої платформи «Здоровенькі були» приймає участь 24 особи.

Діагностична робота з людьми похилого віку, учасниками дозвіллевої платформи, була спрямована на: аналіз умов, в яких знаходяться клієнти; знайомство з найближчим оточенням людей похилого віку, з метою активізації ресурсів родини у напрямі підтримки соціально-культурної активності людей похилого віку; проведення з бенефіціарами діагностичних бесід (досліджується емоційне сприйняття нової соціальної ситуації, самооцінку та визначаємо здатність організму до енерговитрат, виявлення запитів, а також рівня тривожності).

Стандартні методи психодіагностики, пов'язані із заповнення бланків і діагностичних форм, у роботі з людьми похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб є досить складним заняттям для багатьох з них. Їх використання може призвести до втоми, роздратування, небажання брати участь у спеціальних процедурах. Тому визначення стану соціальної адаптованості клієнтів до нового оточення, соціальної активності відбувалося в індивідуальній бесіді з психологом і соціальним працівником. У протоколі співбесіди визначалися: особливості соціальних контактів клієнта, очікування від участі у програмі, наявність у клієнта симптомів, які свідчать про підвищений рівень тривожності у зв'язку зі зміною соціального оточення.

Результати індивідуальних бесід були узагальнені, що дало змогу визначити рівень соціальної адаптації людей похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб до нового